

Proefschrift

In de rubriek 'Proefschrift' vertellen recentelijk gepromoveerden en promovendi, waar hun stellingen in de kern op neer komen.

Deze keer mr. Ron Feunekes. Hij promoveerde op 24 januari 2002 aan de Katholieke Universiteit Nijmegen op het proefschrift 'Risicoverzwaren bij schadeverzekeringen', W.E.J. Tjeenk Willink, Serie Verzekeringsrecht, Deventer 2002. Promotor was prof.mr. W.D.H. Asser (Universiteit Leiden). De promotiecommissie bestond uit prof.mr. J.H. Wansink (EUR), prof.dr. H. Cousy (KU Leuven), prof.mr. S.C.J.J. Kortmann, prof.mr. C.J.M. Klaassen en prof.mr. J.G.C. Kamphuisen (de laatste 3 leden KU Nijmegen).

Ron Feunekes is sinds 1992 werkzaam als docent Handels- en Economisch recht aan de Katholieke Universiteit Nijmegen.

Risicoverzwaren bij schadeverzekeringen

Ron Feunekes

1 Inleiding

Het verzekeringscontract heeft sinds de veertiende eeuw te gelden als een overeenkomst waarbij door middel van betaling van een premie door een verzekeringnemer een bepaald risico aan een verzekeraar wordt overgedragen. Uit deze overdracht vloeien voor zowel de verzekeraar als de verzekeringnemer bepaalde verplichtingen voort. Op de verzekeringnemer rust de verplichting tot het betalen van de overeengekomen premie, terwijl de verplichting van de verzekeraar bestaat in het dragen van aansprakelijkheid ten aanzien van het financiële nadeel dat door de verzekeringnemer kan worden geleden na het intreden van een gebeurtenis, waartegen dekking is gezocht. De verplichting van de verzekeraar wordt op een aantal manieren begrensd.

In eerste instantie kan daarbij gewezen worden op de verplichting van de verzekeringnemer om bij het sluiten van de verzekeringsovereenkomst alle van belang zijnde informatie die met de overdracht van het risico samenhangt, aan de verzekeraar mee te delen. Op het moment dat de verzekeraar het risico heeft beoordeeld en de voorwaarden en premie heeft vastgesteld ten

aanzien van het overnemen van juist dát risico, ontstaat een toestand die het best omschreven kan worden als de *multoestand*. Belangrijk daarbij: de *multoestand* impliceert geen statisch vertrekpunt. Een *multoestand* wordt in de regel door twee zijden begrensd waardoor een bandbreedte ontstaat. Of zich gedurende de looptijd van een verzekeringsovereenkomst een verandering voordoet die buiten de *multoestand* valt, moet beoordeeld worden aan de omschrijving van het verzekerde risico in de polisvoorwaarden.

Ten tweede zijn in de algemene bepalingen van het verzekeringsrecht¹ een aantal beperkingen ten aanzien van de uitkeringsverplichting van een verzekeraar opgenomen. Zo hoeft een verzekeraar geen schade te vergoeden die het gevolg is van eigen schuld van de verzekerde, of die het gevolg is van een gebrek aan de verzekerde zaak.² Tenslotte kan het risico voor de verzekeraar worden beperkt door het opnemen van gevaarbeperkende voorwaarden in de polis.³

Voor enkele specifieke verzekeringsovereenkomsten zijn er, naast de hierboven vermelde beperkingen ten aanzien van de uitkeringsverplichting, regels opgenomen ten aanzien van een risicoverzwaren. Van een verzwaren van het risico

1 De artikelen 246–284 Wetboek van Koophandel (WvK).

2 Vgl. voor het huidige verzekeringsrecht de artikelen 276 en 249 WvK en voor het komende recht de artikelen 7.17.2.8 en 2.9 Ontwerp NBW 2000. Voor dit nieuwe verzekeringsrecht, zie *Kamerstukken II*, nr. 19 529.

3 Een voorbeeld van een gevaarbeperkende voorwaarde is dat in een café of restaurant alleen gebruik mag worden gemaakt van geheel in metaal uitgevoerde afvalcontainers en peukenverzamelaars, die voorzien zijn van goed sluitende deksels.

is mijns inziens sprake, indien er gedurende de looptijd van de verzekeringsovereenkomst duurzame veranderingen ten aanzien van het verzekerde risico plaatsvinden, waardoor enerzijds de mogelijkheid dat het voorval waartegen is verzekerd zich sneller of eenvoudiger kan voordoen, en anderzijds indien de verplichting van een verzekeraar wordt vergroot. Daarbij moet een tweedeling worden aangebracht in verzwaringen die door de verzekerde zelf veroorzaakt of gewild zijn, en verzwaringen die buiten de wil van de verzekerde om tot stand zijn gekomen.⁴ De juridische vraag die gesteld kan worden luidt of de verzekeraar na een verzwaring van het risico, op dezelfde wijze aan de uitvoering van het contract gebonden blijft, als die welke hij bij het sluiten van de overeenkomst op zich genomen heeft.

De specifieke regels waarop ik doel hebben betrekking op de brandverzekering, waarvoor in artikel 293 Wetboek van Koophandel (WvK) is bepaald dat de verplichting van de brandverzekeraar vervalt indien het verzekerde gebouw een andere bestemming verkrijgt en daardoor aan meerder brandgevaar wordt blootgesteld; de levensverzekering, waarvoor in artikel 307 WvK is bepaald dat de verplichting van de levensverzekeraar vervalt, indien de verzekerde gestraft wordt met de doodstraf, en de transportverzekering, waarin in artikel 638 e.v. WvK een regeling gegeven is dat bij een afwijking van koers (deviatie), of het kiezen van andere havens dan die welke in de polis staan vermeld, de verzekeraar van zijn verplichting bevrijd is.

Merkwaardigerwijs ontbreekt in het huidige verzekeringsrecht een algemene bepaling die de verzekeraar beschermt tegen het risico van een verzwaring aan het door hem overgenomen risico. In het verleden is ten aanzien van deze lacune de vraag gesteld of de hiervoor aangehaalde bijzondere bepalingen niet zouden kunnen worden toegepast op andere verzekeringen dan die waarvoor zij geschreven zijn, zodat iedere verzekeraar bescherming verkrijgt tegen de gevolgen van een risicoverzwaring. In zijn uitspraak van 8 mei 1914⁵ overwoog de Hoge Raad dat de toepassing van deze bijzondere bepalingen op an-

dere vormen van verzekeringen dan die waarvoor zij geschreven zijn, niet mogelijk is.⁶ Toegepast op het vraagstuk van de risicoverzwaring betekent dit dat verzekeraars waarvoor het gestelde in de bijzondere bepalingen niet geldt, een regeling in de polis moeten opnemen om de gevolgen van een risicoverzwaring tegen te gaan.

Gezien het voorgaande kunnen een aantal vragen gesteld worden, waarop ik in mijn onderzoek naar de risicoverzwaring bij schadeverzekeringen nader ben ingegaan. Achtereenvolgens komen aan de orde de vraag naar de beschermingsomvang van in de polis opgenomen gevaar beperkende voorwaarden (par. 2); de omstandigheden waaronder een verzwaring van het risico geen rechtsgevolg dient te hebben (par. 3) en tot slot de vraag naar een eventuele beschermingsomvang van artikel 6:258 BW, indien in de polis niets geregeld is ten aanzien van een risicoverzwaring (par. 4). Ik heb mijn onderzoek beëindigd met een voorstel tot invoering van een wettelijke regeling⁷ aangaande de verzwaring van het risico (par. 5).

2 De beschermingsomvang van de polisvoorwaarden

Naar aanleiding van de informatie die de verzekeraar van de verzekeringnemer bij het sluiten van het contract heeft ontvangen, stelt hij, indien hij op het aanbod van de verzekeringnemer aangaande de overname van het risico ingaat, de voorwaarden vast waaronder hij het aangeboden risico wenst te accepteren. Hij heeft daarbij de mogelijkheid zijn uitkeringsverplichting te beperken middels het opnemen van zogenaamde gevaar beperkende voorwaarden of garanties. Deze dienen enerzijds ter voorkoming van het feit dat de verzekeraar bij het zich voordoen van een schademoment geconfronteerd wordt met een omstandigheid die niet aanwezig was bij het sluiten van de overeenkomst, terwijl zij anderzijds ervoor dienen te zorgen dat de verzekerde, ter uitvoering van het contract, bepaalde situaties niet mag veranderen, of maatregelen moet nemen om te voorkomen dat de situatie ten aan-

4 Hierbij kan als voorbeeld gedacht worden aan de vestiging van een benzinepomp in een woonwijk, waardoor het brandrisico voor de aanwezige huizen vergroot wordt.

5 *NJ* 1914, p. 715 (Pakhuisfeestje).

6 Meer recentelijk overwoog de Hoge Raad in zijn uitspraak van 6 november 1992, *NJ* 1994, 150 m.nt. MMM (Van Spanje/Groep Josi), dat ook de analo-

ge toepassing van artikel 251 WvK op het vraagstuk van de risicoverzwaring niet mogelijk is.

7 Opgemerkt zij dat in het voorontwerp 1972 in artikel 7.17.2.11 wel een voorstel ten aanzien van het verzwaren van het risico was opgenomen. Dit is echter bij de herziening in 1986 komen te vervallen. zie *Kamerstukken II*, 1985/1986, 19 529, nr. 3, p. 26.

zien van het risico blijft zoals deze was op het moment van contractsluiting.

De gevaarbeperkende voorwaarden hebben het karakter van een ontbindende voorwaarde zoals omschreven in artikel 6:22 BW: indien de voorwaarde door de verzekerde niet wordt nagekomen, leidt dit tot het verval van de overeenkomst. Een vergoeding van de schade door de verzekeraar is dan ook niet meer aan de orde. De vraag is dan of het verval van de overeenkomst rechtstreeks uit het opnemen van de voorwaarden valt af te leiden, of dat in de polis uitdrukkelijk op de in artikel 6:22 BW genoemde sanctie moet worden gewezen. Mijns inziens moet worden aangenomen dat het verval van de overeenkomst voortvloeit uit het opnemen van de garanties, omdat de opname van de garanties mede bepalend is geweest voor de wil van de verzekeraar om het contract aan te gaan.

Naar aanleiding van het opnemen van garanties kan een volgende vraag gesteld worden, namelijk of de redelijkheid en billijkheid met zich kunnen brengen dat een beroep van de verzekeraar op de garanties moet worden afgewezen, indien het schadeveroorzakende evenement niet in relatie staat tot het niet-nakomen van de garanties. Richtinggevend is hier de overweging van de Hoge Raad in zijn uitspraak van 27 oktober 2000,⁸ waarin hij stelt dat onder bepaalde omstandigheden, waaronder in ieder geval valt te begrijpen de omstandigheid dat het niet-naleven van de voorwaarde niet de oorzaak kan zijn geweest van de schade, de verzekeraar geen gerechtvaardigd beroep op de garantie toekomt. Voor het overige geldt dat een beroep van de verzekeraar op een garantie gerechtvaardigd is, indien uit het opnemen van de garantie in de polis enig nut mocht worden verwacht⁹ en zij gericht is geweest tegen het gevaar zoals zich dat heeft voorgedaan.

3 Onder welke omstandigheden dient een verzwa- ring van het risico geen rechtsgevolg te hebben?

De gevolgen van een risicoverzwa- ring kunnen, zoals hiervoor aan de orde is gekomen, in een polis geregeld zijn. Daarnaast geldt voor de in de inleiding genoemde specifieke verzekeringsovereenkomsten een wettelijke regeling aangaande de risicoverzwa- ring. Voor beide regelingen moet de vraag gesteld worden of een verzwa- ring van het risico onder alle omstandigheden moet leiden tot het omschreven rechtsgevolg. Naar mijn mening zijn er een aantal situaties denkbaar die een gevolg naar aanleiding van een verzwa- ring niet rechtvaardigen. Daarnaast heeft de Hoge Raad¹⁰ een drietal situaties geschetst waarin na een be- stemmingswijziging ex artikel 293 WvK een rechtsgevolg niet kan volgen. Hoewel artikel 293 WvK specifiek geldt voor de brandverzekering, zijn de door de Hoge Raad gegeven uitgangspunten zo algemeen, dat zij mijns inziens op elke verzwa- ring van het risico toepasbaar zijn.

Achtereenvolgens betreft het hier:

- de risicoverzwa- ring is van korte duur. Uitgangspunt hierbij vormt het gegeven dat de verzwa- ring van het risico in zijn algemeenheid moet leiden tot een ander risico dan hetgeen was overeengekomen bij het sluiten van het contract. In de literatuur wordt hiervoor uitgegaan van het begrip *duurzame verandering*.¹¹ Incidentele verzwa- ringen rechtvaardigen een beroep van de verzekeraar op een regeling (welke dan ook) aangaande de verzwa- ring van het risico niet;¹²
- de risicoverzwa- ring is non-kwalitatief. Uit de bedoeling van partijen en uit de aanwezige bandbreedte ten aanzien van het door de verzekeraar overgenomen risico, kan blijken dat een eventuele verzwa- ring van het risico binnen de gestelde grenzen valt, waardoor het over- genomen risico geen geweld wordt aangedaan;

8 NJ 2001, 120 (Bicak/Aegon).

9 Vgl. HR 22 mei 1992, NJ 1993, 381 m.nt. MMM (Van der Graaf c.s./Nieuw Rotterdam Schade).

10 HR 19 mei 1995, NJ 1995, 498 (Modalfa/Schermer).

11 Scheltema/Mijnssen, *Algemeen deel van het schade- verzekeringsrecht*. Alphen aan den Rijn, Samsom 1998, nr. 5.48; Asser-Clausing & Wansink 5-VI, 1998, nr. 301. Zie ook A-G Bakels in overweging 2.4 van zijn conclusie vóór HR 1 mei 1998, NJ 1998, 604 (Van der Berg c.s./Interpolis).

12 Vergelijk HR 10 augustus 1988, NJ 1989, 238 m.nt.

Van der Grinten (Matthes/Noordhollandsche), waarin de Hoge Raad het oordeel van het hof onderschreef dat de verhuur van vijf van de negen kamers niet als 'incidenteel' moest worden beschouwd. De Hoge Raad omschrijft daarop de ve- eiste duurzaamheid als 'een duidelijk sprekend ge- val'. Reeds in zijn uitspraak van 28 mei 1880, W 4519, heeft de Hoge Raad aangegeven dat van een verzwa- ring alleen sprake kan zijn indien het gaat om een duurzame verandering.

- de risicoverzwaren is non-excessief. Artikel 639 lid 1 WvK bepaalt dat een deviatie niet valt aan te nemen indien de afwijking van de koers gering is. Naar mijn mening kan algemeen worden gesteld dat een geringe verandering van het risico niet als een verzwaren van het risico valt te beschouwen, althans niet als een verzwaren waardoor de verzekeraar zich op regelgeving ten aanzien van de verzwaren zou kunnen beroepen;
- er is weliswaar een verzwaren van het risico, maar deze wordt gecompenseerd door tegenmaatregelen;¹³
- in zijn uitspraak van 19 mei 1995 zijn door de Hoge Raad de volgende uitgangspunten geformuleerd ten aanzien van omstandigheden die het beroep van een verzekeraar op een regeling aangaande de verzwaren van het risico kunnen beperken. Daarbij gaat het om:
  - a de verzwaren van het risico is ongedaan gemaakt vóórdat het schadegeval zich verwezenlijkt;
  - b tussen de verzwaren van het risico en de verwezenlijking van het voorval bestaat onvoldoende causaal verband;
  - c de verzwaren van het risico wordt door de verzekeraar geaccepteerd.

4 De toepassing van artikel 6:258 BW op een risicoverzwaren

Indien een verzekeraar ten aanzien van een risicoverzwaren waarmee hij geconfronteerd wordt géén regeling opgenomen heeft in de polis, rijst de vraag of de regeling van de *imprévision*, zoals deze is opgenomen in artikel 6:258 BW, bescherming zou kunnen bieden. Krachtens het bepaalde in lid 1 van artikel 6:258 BW heeft de

rechter de mogelijkheid de gevolgen van een overeenkomst te wijzigen, of de overeenkomst geheel of gedeeltelijk te ontbinden (eventueel met terugwerkende kracht), in het geval er sprake is van een onvoorziene omstandigheid welke van dien aard is dat de wederpartij naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid ongewijzigde instandhouding van de overeenkomst niet mag verwachten. Ingevolge het bepaalde in artikel 6:250 BW moet het bepaalde in artikel 6:258 BW als dwingend recht worden beschouwd. Afwijkende bedingen zijn dan ook ingevolge het bepaalde in artikel 3:40 BW nietig. Dit laat onverlet dat het partijen bij de overeenkomst wel is toegestaan wijzigingen of ontbinding wegens bepaalde omstandigheden of categorieën van omstandigheden uit te sluiten. Deze omstandigheden zijn, nu ze in de overeenkomst verdisconteerd zijn, niet als onvoorzien te beschouwen in de zin van artikel 6:258 BW.

Wat is nu de betekenis van het begrip *onvoorzien*? Uit de Parlementaire Geschiedenis kan worden afgeleid dat het hier niet gaat om omstandigheden die voor partijen bij het sluiten van het contract *onvoorzienbaar* zijn. Deze onvoorzienbaarheid is niet relevant.¹⁴ Het uitgangspunt is derhalve dat het gaat om omstandigheden waarin partijen bij het sluiten van het contract niet hebben voorzien, of anders, omstandigheden die niet, hetzij uitdrukkelijk, hetzij stilzwijgend, in het contract verdisconteerd zijn.¹⁵

De vraag naar hetgeen verdisconteerd is in de tussen partijen gesloten overeenkomst, moet beantwoord worden door gebruikmaking van hetgeen partijen redelijkerwijs, in de gegeven omstandigheden, van elkaar mochten verwachten bij het sluiten van de overeenkomst,¹⁶ en aan de betekenis die de partijen aan de bepalingen in de overeenkomst toekenden.¹⁷ Indien uit de overeenkomst op dit punt geen duidelijkheid kan

13 Vgl. Rechtbank 's-Gravenhage 27 januari 1988, *Verkeersrecht* 1990, 61, waarin de rechtbank oordeelt dat in casu een beroep van de verzekeraar op het bepaalde in artikel 293 WvK niet op kan gaan, nu het door brand verwoeste verzekerde object weliswaar gedurende lange tijd leeg stond, maar zich bevond op een camping, 'waar in de regel toezicht is'.

14 Althans niet relevant voor de beoordeling of artikel 6:258 BW toepasselijk is op de gegeven situatie. De onvoorzienbaarheid kan echter wel *gebruikt* worden bij het beantwoorden van de vraag *wat* partijen voor ogen heeft gestaan bij de sluiting van het contract. Hier kan dan gelden dat indien een omstandigheid *meer voorzienbaar* is, er minder snel kan

worden aangenomen dat de omstandigheid niet stilzwijgend verdisconteerd is in het contract.

15 Naar aanleiding van HR 20 februari 1998, *NJ* 1998, 493 (Briljant Schreuders BV/ABP), heeft J.M. van Dunné ervoor gepleit om de term *onvoorzien omstandigheden* te vervangen door de term *gewijzigde omstandigheden* waardoor met betrekking tot het aangeven over welke omstandigheden artikel 6:258 BW handelt geen misverstand (meer) zou kunnen ontstaan. Zie *AA* 1999, p. 53.

16 Vgl. HR 17 december 1976, *NJ* 1977, 241 m.nt. G.J.S. (Bunde/Erckens) en voor het verzekeringsrecht HR 28 april 1989, *NJ* 1990, 583 m.nt. MMM (Liszka/Harman).

17 Vgl. HR 13 maart 1981, *NJ* 1981, 635 (Haviltex).

worden verkregen, dan zullen de aard of strekking van de overeenkomst, de omstandigheden waaronder de overeenkomst tot stand is gekomen, de verkeersopvattingen, of de redelijkheid en de billijkheid een oplossing moeten bieden.¹⁸ Het leidt geen twijfel dat de regeling van artikel 6:258 BW toepasselijk is op het verzekeringscontract in het algemeen, en op de risicoverzwaren in het bijzonder. In een polis waarin ten aanzien van een zich voorgedane risicoverzwaren niets is geregeld, valt deze verzwaren onder het begrip *onvoorziene omstandigheid* waarvan, in de situatie dat de verzwaren veroorzaakt of gewild is door de verzekerde, in beginsel naar redelijkheid zou kunnen worden betoogd, dat de verzekerde de instandhouding van de overeenkomst, of een ongewijzigde voortzetting hiervan niet kan verwachten.

In artikel 6:258 lid 2 BW is echter bepaald dat een wijziging of ontbinding niet kan worden uitgesproken, voor zover de gewijzigde omstandigheden krachtens de aard van de overeenkomst of de in het verkeer geldende opvattingen voor rekening komen van degene die zich op de wijziging of ontbinding van het contract beroept. Toegepast op een verzwaren van het risico gedurende de looptijd van een verzekeringsovereenkomst betekent dit dat, indien een verzekeraar geen risicobepaalde maatregelen in het contract opneemt en dus de gevolgen van een verzwaren *onvoorziën* laat, aan het door de verzekeraar te lopen risico min of meer een open einde zit. Het dragen van juist dát risico, ofwel de uit de aard van de verzekeringsovereenkomst voortvloeiende verplichting, ligt bij de verzekeraar, waardoor zijn beroep op artikel 6:258 BW bij een verzwaren van het risico niet op kan gaan.

Uit al het hiervoor staande kan het volgende worden afgeleid. In het huidige wettelijke verzekeringsrecht ontbreekt een regeling die de gevolgen van een verzwaren van het risico regelt. Hierdoor kan de vraag gesteld worden of verzekeraars, indien een verzwaren van het risico zich

voordoet, aan de uitvoering van het contract gebonden blijven zoals zij overeengekomen zijn bij het sluiten van het contract. De regeling van de gewijzigde omstandigheden, artikel 6:258 BW, biedt geen bescherming, omdat uit de aard van de verzekeringsovereenkomst voortvloeit dat een wijziging in het risico voor rekening komt van de verzekeraar. Verzekeraars dienen zich dan ook middels het in de polis opnemen van gevaar beperkende voorwaarden of garanties tegen de gevolgen van een risicoverzwaren te beschermen. Aan deze beschermingsomvang zitten grenzen, waardoor voor verzekeraars een beroep op deze voorwaarden niet altijd succesvol hoeft te zijn. Ook voor verzekerden kunnen de garanties nadelen met zich brengen. In zijn uitspraak van 10 augustus 1988,¹⁹ overwoog de Hoge Raad ten aanzien van artikel 293 WvK dat een nadeel van een regeling aangaande de verzwaren van het risico daarin ligt, dat een verzekerde, nadat een evenement zich heeft voorgedaan, zich verzekerd kan wanen en moet ondervinden dat dit niet het geval is, terwijl hem onder omstandigheden geen verwijt valt te maken. Mijn voorstel is dan ook om in het nieuwe verzekeringsrecht een regeling aangaande de verzwaren van het risico op te nemen.

5 Een voorstel voor een regeling aangaande de risicoverzwaren

Het uitgangspunt van mijn regeling is dat het de verzekerde niet verboden wordt om veranderingen aan te brengen in het risico, dit in tegenstelling tot het Duitse verzekeringsrecht.²⁰ Wel dient hij hiervan mededeling te doen aan de verzekeraar die daarmee in de gelegenheid wordt gesteld het risico, en daarmee de voortzetting van het contract op de geldende voorwaarden, te heroverwegen. Lid 1 van mijn voorstel luidt daarom:

'Indien ná het sluiten van de overeenkomst het door de verzekeraar in dekking genomen risico wordt veranderd, en wel op een wijze waarvan de verzekerde weet of behoort te begrijpen dat de verandering voor de ver-

---

18 Asser/Hartkamp 4-II, nr. 333.

19 NJ 1989, 238 m.nt. Van der Grinten (Matthes/Noordhollandsche).

20 In mijn onderzoek heb ik aandacht besteed aan het Duitse verzekeringsrecht en dan met name de regeling aangaande de verzwaren van het risico. Het Duitse verzekeringsrecht is geregeld in het Versicherungsvertragsgesetz (VVG). In de §§ 23-32 is een

uitgebreide regeling ten aanzien van de risicoverzwaren opgenomen. Het uitgangspunt daarbij wordt gevormd door het bepaalde in § 23 VVG, waarin het de verzekerde verboden wordt om, buiten uitdrukkelijke toestemming van de verzekeraar, het risico te verzwaren. Dit verbod wordt aangehaald onder de noemer *Gefährstandspflicht*.

zekeraar van belang zou kunnen zijn ten aanzien van het risico, dient de verzekerde, zodra hij kennis van deze verandering heeft, hiervan zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen veertien dagen, de verzekeraar in kennis te stellen. Deze mededeling dient schriftelijk te geschieden.⁷

In het vervolg hierop, heb ik de volgende regels vastgesteld. Indien de verzekerde niet aan zijn mededelingsplicht na een wijziging van het risico heeft voldaan, heeft de verzekeraar de mogelijkheid om het contract op te zeggen. Van deze mogelijkheid kan echter alleen gebruik worden gemaakt indien vast komt te staan dat de verzekerde een verwijt kan worden gemaakt ten aanzien van het niet op de juiste wijze uitvoeren van de mededelingsplicht na een wijziging in de omstandigheden. Deze mogelijkheid moet worden ingeperkt tot slechts die gevallen waarin de verzekeraar aantoonbaar dat hij, zelfs niet onder de genoemde gewijzigde premie en/of voorwaarden, de overeenkomst niet voortgezet zou hebben.

Mocht vast komen te staan dat hetzij de verzekerde naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid geen verwijt kan worden gemaakt ten aanzien van het verzuim met betrekking tot de mededelingsplicht, hetzij dat de verzekeraar de overeenkomst zou hebben voortgezet, wat in concreto betekent dat de verzekeraar in ieder geval niet heeft kunnen aantonen dat hij de overeenkomst *niet* zou hebben voortgezet, dan blijft het recht van de verzekerde op een uitkering na het zich voordoen van een schadeval gehandhaafd.

De mededeling door de verzekerde van een wijziging in de omstandigheden, kan ertoe leiden dat de verzekeraar ten aanzien van het nieuw ontstane risico een nieuw verzekeringsvoorstel doet. Deze vernieuwing kan een aanpassing van de premie en/of van de voorwaarden betreffen waaronder de verzekeraar bereid is de dekking voort te zetten. Van belang daarbij is dat de verzekeraar met betrekking tot het wijzigen van premie en/of voorwaarden strikt gebonden blijft aan het criterium van de redelijkheid en billijkheid. De verzekerde dient op het wijzigingsvoorstel binnen een maand te reageren. Mocht een reactie achterwege blijven, dan kan de verzekeraar

aannemen dat de verzekerde het voorstel van de verzekeraar omtrent het wijzigen van premie en/of de voorwaarden accepteert. Het niet accepteren van het voorstel door de verzekerde kan tot gevolg hebben dat de verzekeraar met inachtneming van een termijn van een maand, de overeenkomst opzegt. Ook gedurende deze termijn blijft de verzekeraar aan het oorspronkelijke contract gebonden.

Tenslotte heb ik in het laatste lid van mijn voorstel een aantal omstandigheden opgesomd die tot gevolg moeten hebben dat de verzekeraar zich niet op enig rechtsgevolg kan beroepen nadat zich een wijziging in de omstandigheden heeft voorgedaan. In het eerste geval betreft dit het geval van de *niet-reagerende* verzekeraar, nadat deze op de hoogte is gebracht van een wijziging in de omstandigheden. Uit deze handelwijze mag worden afgeleid dat de verzekeraar de wijziging niet van belang acht voor de voortzetting van de lopende overeenkomst onder de oorspronkelijke voorwaarden. In het tweede geval betreft dit het door de verzekeraar uitdrukkelijk ongewijzigd laten van de premie en/of de voorwaarden. In het laatste geval betreft het de omstandigheid dat er tijdens de looptijd van de overeenkomst op enig moment een verandering van de omstandigheden heeft voorgedaan die voldoen aan het in lid 1 gestelde criterium, maar door de verzekerde ongedaan zijn gemaakt voordat zich een schadeval heeft voorgedaan. In dat geval is het onbillijk om de verzekerde met enig rechtsgevolg te confronteren.

In mijn voorstel maak ik geen gebruik van een causaliteitsprincipe waarin partijen dienen aan te tonen dat de risicoverzwaren geleid heeft tot de schade, of juist niet. Mijns inziens wordt er van partijen teveel gevraagd, indien zij bij een risicoverzwaren deze causaliteit dienen aan te tonen, of te weerleggen. Mijn voorkeur ligt bij de toepassing van het proportionaliteitsprincipe waarin de uitkering naar evenredigheid kan worden aangepast, indien de verzwaren weliswaar heeft bijgedragen tot de schade, maar niet doorslaggevend is geweest. Door de toepassing van dit beginsel worden de belangen van de partijen bij de overeenkomst het best gewaarborgd.